

บทที่ 1

บทนำ

การใช้ชีวิตในเมืองใหญ่ซึ่งมีเรื่องราวและสิ่งต่างๆที่ขับเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา ทำให้ได้เผชิญกับเรื่องราวที่มีทั้งความตื่นเต้น โศกเศร้าและน่าขัน ผู้คนมักใช้ชีวิตด้วยความรีบเร่ง การผ่อนคลายน้อย ความโปร่งในอารมณ์ก็น้อยเช่นกัน เป็นชีวิตที่ไม่ค่อยได้มีโอกาสออกไปสัมผัสธรรมชาตินอกเมือง ประกอบกับต้นไม้ที่ปลูกในเมืองยังไม่เพียงพอต่อความร่มรื่น สภาพแวดล้อมซึ่งเป็นเหมือนดังป่าคอนกรีตจึงกลืนกินความร่มเย็นของธรรมชาติไป ในมุมมองของข้าพเจ้า ธรรมชาติคือทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิต ไม่เพียงแต่จะเป็นที่ก่อเกิดของสรรพชีวิตเท่านั้น ธรรมชาติยังเลี้ยงดูสิ่งมีชีวิตทั้งหลายให้ดำรงอยู่ได้ เป็นทั้งแหล่งอาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และแหล่งความรู้ให้มนุษย์ได้ศึกษาสร้างประโยชน์ต่อไป สังคมไทยเริ่มรณรงค์อย่างจริงจังต่อการปลูกต้นไม้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของธรรมชาติทำให้ข้าพเจ้ามีความหวังว่าในไม่ช้า จะได้มีโอกาสเห็นการใช้ชีวิตของคนเมือง ในสังคมไทย ได้อยู่ร่วมกับความเขียวของต้นไม้เป็นเมืองที่เต็มไปด้วยความร่มรื่นอย่างแท้จริง

ที่มาแห่งความคิดสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าเห็นว่าสีเขียวของธรรมชาติและพืชพันธุ์ ให้ความรู้สึกที่พิเศษยิ่ง การได้เดินและยืนอยู่ท่ามกลางความชุ่มเขียวที่ลาดยาวบนผืนแปลงต้นไม้ หรือผืนดินอ่อนของพืชที่ผุดออกมามากมายแผ่กว้างท่ามกลางแสงแดด ทำให้ได้รับทั้งอากาศที่บริสุทธิ์และความสดชื่น เป็นความโชคดีที่สถาบันศึกษาของข้าพเจ้ามีความร่มรื่นมีแปลงทดลองนาข้าว และ พืชผักของคณะเกษตรอยู่เคียงใกล้ ได้รื่นรมย์กับผืนเขียวกำมะหยี่ของต้นกล้าที่ต่างเบียดกันแทงตัวขึ้นมารับแสง ความโอโซนไปตามลมร่าเริงให้การรับรู้ที่นุ่มนวล สร้างความรู้สึกที่เกิดความหลงใหลในสีเขียวธรรมชาติ

ข้าพเจ้าเริ่มเพาะเมล็ดพันธุ์พืช ลงเป็นแปลงถาดขนาดต่างๆ เพียรพยายามปลูกธรรมชาติขนาดเล็กลงไว้ในห้อง รดน้ำ มองความเติบโตที่ค่อยๆเปลี่ยนสีเขียวจากประปรายจนแน่นเป็นพุ่มหนาตาได้สัมผัส มือได้สัมผัส ให้ความอ่อนนุ่มและเพิ่มความมีชีวิตให้กับห้องที่ข้าพเจ้าพัก ข้าพเจ้าได้ประจักษ์อย่างแท้จริงถึงอารมณ์และความรู้สึกที่ดียิ่ง ความรู้สึกนี้ คือ แรงบันดาลใจให้เกิดความคิด

ที่จะสร้างผลงานสีเขียวของธรรมชาติที่ไม่เพียงให้ความสด ชุ่มต่อข้าพเจ้า แต่ยังให้ผู้ชมได้ชื่นรมย์ด้วย (ภาพประกอบ 1)

ภาพประกอบ 1 แปลงถาดทดลองฟุ่มเขียวจากต้นกล้าข้าวสาเลีอายุ 7 วัน

ผลงานสร้างสรรค์ชุดก่อนวิทยานิพนธ์

ข้าพเจ้ามีความสนใจในวัฒนธรรมชาติ และได้ทดลองสร้างผลงานที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติ เป็นตัวแสดงที่สำคัญของเรื่องราว ผลงานชุด “ความแห้งแล้ง” ซึ่งเป็นผลงานก่อนชุดวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้าได้นำเสนอเป็นงานศิลปะอินสตอลเลชัน ใช้ดิน 3 ชนิด อัดลงแท่งกลมขนาดต่างๆ ทำหน้าทีเป็นสิ่งที่ก่อสร้างที่เรียงตัวเบียดกันแน่นเป็นเสมือนผังเมืองขนาดใหญ่บนพื้นดิน ให้ผู้ชมมองลงบนเมืองสมมตินี้ พบกับความแห้งแล้ง มีเพียงต้นไม้ต้นเดียวที่เป็นสีเขียวแทรกอยู่กับความแห้งแล้งนี้ ซึ่งข้าพเจ้า ประารถนาที่จะนำเสนอถึงความไม่เพียงพอต่อการให้ความร่มรื่นและขาดความชุ่มชื้น เสมือนเมืองทะเลทรายต่างๆที่ผืนดินในเมืองไทยสามารถปลูกความเขียวได้ดี แต่การขยายเมืองที่ไม่นำต้นไม้เข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญร่วมกัน จึงทำให้เมืองกลายเป็นตัวลดความชุ่มชื้น ผลักความร่มรื่นออกไปจากชีวิตคนเมือง (ภาพประกอบ 2-3)

เรื่องราวที่มาจากธรรมชาติ ยังมีแนวทางให้ได้สร้างสรรค์อีกมากขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน ข้าพเจ้าได้พบว่าการใช้วัสดุจากธรรมชาติสร้างผลงานศิลปะในชุด “ความแห้งแล้ง” นั้นได้จุดประกายส่งต่อความคิดที่จะสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในมุมมองที่แตกต่างตรงกันข้ามซึ่งเป็นเรื่องของการรับความรู้สึต่อธรรมชาติสีเขียว สีสแห่งความชุ่มชื้นจากพืชพันธุ์

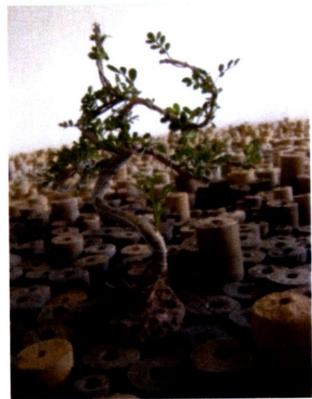

ภาพประกอบ 2

ความแห้งแล้ง, 2553

ศิลปะอินสตอลเลชั่น : ดินหลอด 3 สี ทราย

และต้นบอนไซ

ภาพประกอบที่ 3

รายละเอียดของ ความแห้งแล้ง, 2553
 ศิลปะอินสตอลเลชั่น: ดินหลอด 3 สี ทราย
 และต้นบอนไซ

อิทธิพลจากศิลปิน

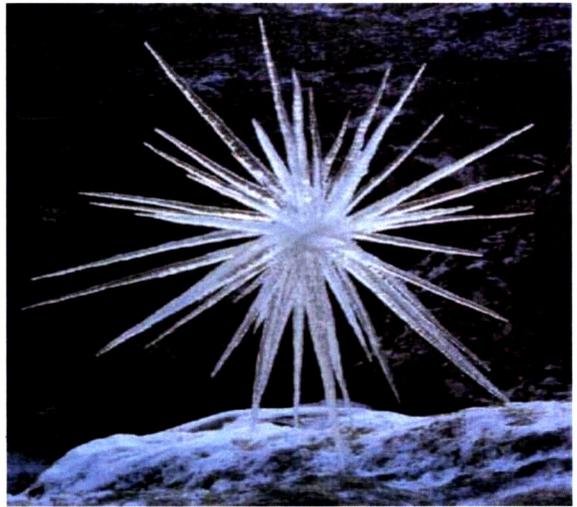
ศิลปินชาวอังกฤษ Andy Goldsworthy เป็นผู้ที่นิยมสร้างผลงานศิลปะกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และใช้ส่วนของธรรมชาติ เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ หิน แท่งน้ำแข็ง หิมะ และน้ำ เป็นดั่งวัสดุในการสร้างผลงาน (ภาพประกอบ 4-6) เป็นการนำธรรมชาติมาสร้างงานศิลปะในพื้นที่ของธรรมชาติอย่างแท้จริง (รสลิน กาสต์, 2552)

การได้ดูภาพบันทึกการทำงานของศิลปินท่านนี้ทำให้เห็นถึงความวิริยะ อุตสาหะ แม้ธรรมชาติ ลม น้ำ จะบั่นทอนการก่อรูปงานหรือตัดตอน ขบวนการสร้างให้ทะลายลงโดยยังไม่เสร็จก็ตาม ศิลปินยังเพียรพยายามทำใหม่ คุณผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อกันระหว่างธรรมชาติเดิมกับการนำส่วนของธรรมชาติมาจัดสร้างชิ้นใหม่

สำหรับข้าพเจ้าแล้ว ศิลปินท่านนี้ได้เปิดประเด็นคิดต่อการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่น และสนุกต่อการทดลองค้นหาความเป็นไปได้ในการใช้วัสดุธรรมชาติมาสร้างแนวความคิดและค้นหาความงาม ระหว่างรูปทรงกับวัสดุธรรมชาติ รวมทั้งต้องการศึกษาถึงการสัมผัสรับรู้และการตอบโต้ระหว่างตัวผลงานกับผู้ชม

ภาพประกอบ 4 Andy Goldsworthy
"Maple leaves", 1987
Land Art: leaves
(Friedman, 2000)

ภาพประกอบ 5 Andy Goldsworthy
"icicles spit", 1956
Sculpture Art: icicles
(Friedman, 2000)

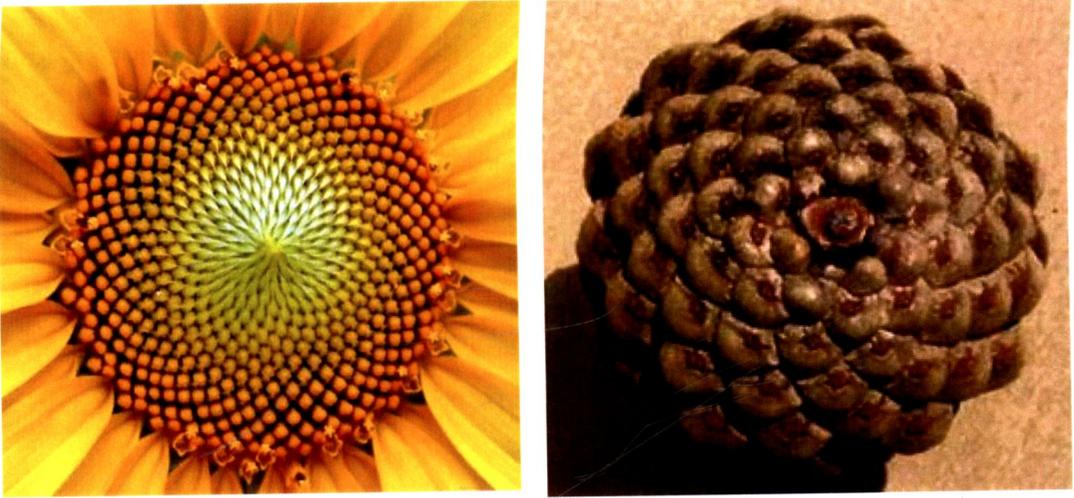
ลักษณะเรขาคณิตกับรูปทรงธรรมชาติ

ลักษณะเรขาคณิตในที่นี้ข้าพเจ้าหมายถึงถึงลักษณะของระเบียบแบบแผนตาราง เส้นและรูปทรงเรขาคณิตต่างๆ เช่น เส้นโค้ง เส้นหยัก เส้นซิกแซ็ก รูปทรงสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม กลม เป็นต้น ส่วนรูปทรงธรรมชาติในที่นี้จะหมายถึง รูปทรงของพืชพันธุ์ธรรมชาติที่มีดิน ฟ้า อากาศเป็นตัวช่วยการเติบโต รูปลักษณะทั้ง 2 นี้จะมีความต่างตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิงระหว่างความเรียบคม แข็ง กับความเป็นอิสระของธรรมชาติ ในความตรงข้ามนี้จะพบเห็นได้ทั่วไปถึงการอยู่ร่วมกัน เอื้อซึ่งกันและกัน ทั้งในธรรมชาติและในชีวิตประจำวันของสังคมมนุษย์ที่ได้ทำการจัดระเบียบกับธรรมชาติ

ลักษณะตรงกันข้ามที่ชัดเจนที่สุดในธรรมชาติ คือ ต้นแคคตัส (ภาพประกอบ 7) ซึ่งมีรูปทรงแข็งกระด้าง และหนามแหลมคมเต็มต้น แต่กลับมีดอกกลีบนุ่ม สีสด เจิดจ้าตัดกับลำต้นอย่างสิ้นเชิง เป็นความตรงกันข้ามที่นำมาซึ่งความน่าสนใจยิ่ง นอกจากนี้ยังมีลักษณะตรงกันข้ามกันในธรรมชาติหลายสิ่ง ที่ผนวกความเป็นระเบียบแบบแผนดังโครงสร้างเรขาคณิตเข้าไปอยู่ร่วมกัน เช่น การเรียงตัวของกลีบโคนลูกสน ตาสับปะรด ใจกลางดอกทานตะวัน และกลีบกุหลาบ เป็นต้น (ภาพประกอบ 8)

ภาพประกอบ 7 ต้นแคคตัสแสดงการเรียงตัวของหนามคมและความนุ่มนวลของดอก
(Bradley, online, 2010)

ภาพประกอบ 8 ดอกทานตะวัน (ซ้าย) และ โคนลูกสน (ขวา) จะมีการเรียงตัวกันของระเบียบธรรมชาติ
(Ghaz, online, 2010)

ในมุมมองของข้าพเจ้า การรวมกันของ 2 ลักษณะตรงกันข้ามที่มีความอิสระกับความเป็นระเบียบ เป็นสิ่งที่สร้างความน่าสนใจยิ่ง หรือแม้แต่ลักษณะการจัดระเบียบแบบแผนที่มนุษย์สร้างขึ้นกับพืชพันธุ์จากธรรมชาติก็น่าสนใจเช่นกัน ตัวอย่างง่ายๆ เช่นนาข้าว ชาวนาปลูกข้าวลงบนแปลงนาเป็นแนวแถวอย่างมีระเบียบ ราวกับโครงสร้างเส้นตรงที่ตัดขวางกันเป็นระยะเท่าๆกันดังโครงสร้างเรขาคณิต ต่อเมื่อต้นข้าวโตขึ้นเรื่อยๆ ความเป็นโครงสร้างแนวเส้นเรขาคณิตก็ถูกรอบคลุมด้วยธรรมชาติของต้นข้าว ให้การรับรู้ที่เป็นความนุ่ม พู และ ความเป็นธรรมชาติขึ้นมา แสดงตัวอย่างเต็มที่ สิ่งนี้เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของธรรมชาติกับโครงสร้างเรขาคณิต ซึ่งเป็นลักษณะตรงข้ามที่อยู่รวมกันได้ดียิ่ง ความเป็นจริงนี้ ให้แรงคลอใจต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่ารูปทรงเรขาคณิตที่จะนำเสนอ นั้น จะสร้างความน่าสนใจเมื่ออยู่รวมกันกับพืชพันธุ์ธรรมชาติ

จากแต่ละสาระย่อยที่กล่าวมาตั้งแต่ที่มาของความคิดซึ่งอธิบายถึงความรู้สึกและความเห็นต่อการปลูกต้นไม้ในสังคมเมืองยังไม่เพียงพอต่อความรุ่มร้อนที่จะช่วยให้คนได้รับความชุ่มชื้น จิตใจเบิกบานกับธรรมชาติรอบข้าง ความปรารถนาที่จะรับความเขียวชอุ่มของธรรมชาติทำให้เกิดการปลูกเมล็ดพืชบนขนาดขนาดต่างๆ ไว้ในห้องส่วนตัวที่ข้าพเจ้าได้รดน้ำ ชื่นชมดูการเจริญเติบโตของต้นกล้า และได้รับความเขียวชอุ่มที่สร้างความรื่นรมย์ต่อตัวเอง ซึ่งสิ่งนี้คือ แรงบันดาลใจแรกในการเกิดความคิดที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสีเขียวจากพืชพันธุ์ธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นที่เป็นตัวร่วมสนับสนุนแต่ต่อความคิดสร้างสรรค์ ดังเช่น ผลงานก่อนชุดวิทยานิพนธ์ในชุด “

ความแข็งแรง” ซึ่งได้สร้างเมืองที่มีต้นไม้เพียงต้นเดียวไม่เพียงพอสอดคล้องกับความชุ่มชื้น ให้การรับรู้ราวกับเมืองที่ปราศจากชีวิต เมืองที่แห้งแล้งดั่งทะเลทราย การสร้างผลงานชุดนี้ ได้ใช้วัสดุธรรมชาติ ซึ่งเป็นดินหลายสีประกอบกัน ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่สนับสนุนการใช้วัสดุธรรมชาติในการทำงานชุดต่อไป และยังเปิดทางให้เกิดความคิดในการสร้างเรื่องราวตรงข้าม คือ สร้างสิ่งที่ให้ความชุ่มชื้น ชุ่มเขียวแก่ผู้พบเห็น ส่วนอิทธิพลจากผลงานศิลปะของศิลปิน Andy Goldsworthy ที่นิยมใช้วัสดุธรรมชาติจำพวกใบไม้ กิ่งไม้ แขนงน้ำแข็ง หิมะ เป็นต้น มาประกอบสร้างรูปทรงจัดระเบียบความงามใหม่ เป็นมิติใหม่อยู่ในท่ามกลางสภาพแวดล้อมของธรรมชาติทั้งผลงาน และวิธีการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินท่านนี้ ทำให้ข้าพเจ้าชื่นชมมาก และยังสนับสนุนทำให้ข้าพเจ้าทำการสร้างชิ้นงานทดลองด้วยวัสดุธรรมชาติ ค้นหาความงามระหว่างรูปทรงกับวัสดุธรรมชาติที่จะนำสู่แนวคิดของการรับความเขียวชอุ่มจากผลงานที่จะสร้างขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเลือกรูปทรงที่จะให้ธรรมชาติมาทำงานอยู่ร่วมกัน และข้าพเจ้าได้เลือกลักษณะโครงสร้างเรขาคณิตในการสร้างสรรค์ผลงาน ด้วยเพราะความน่าสนใจของลักษณะตรงกันข้าม การตัดกันของธรรมชาติ กับความเป็นเรขาคณิต ความเป็นอิสระกับความเป็นระเบียบที่อยู่ร่วมกันในหน่วยเดียวกัน สาระทั้งหมดนี้ถูกผนวกร่วมกันนำมาสู่แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์